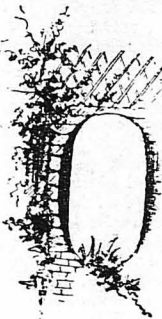

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΤΟΥ Κ. ΦΑΝΗ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΗΛΙΑΣ ΖΕΡΒΟΣ ΙΑΚΩΒΑΤΟΣ. Η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΤΑΝΗΣΟ ΚΙ' Η ΠΡΩΤΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΤΗΣ

Η'.
 Ίακωβάτος ήταν από τους αρχαίους εκείνους τύπους, για τους οποίους ή άρετή δεν εινε κενός λόγος και για τους οποίους ή δικαιοσύνη εινε συναρπασμένη με τις ευγενέστερες και φιλανθρωπότερες υποχρεώσεις. Ο χαρακτήρας του δεν ήξερε να κάνει υποχωρήσεις, ούτε συγκαταβάσεις. Τό ιδεώδες του ήτο ήξερε, ύστερα από τη νεανική του δράση, ή εργασία, ή άλθθεια κι' ή άδολη κι' ειλικρινής ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ. Ήταν ένας από τους πολυσηχδέστερους κι' ευρύτερους Έλληνας του παρελθόντος αιώνας και συγχρόνως ένας από τους τιμιωτέρους κι' άφιλοκεδέστερους πολίτες του. Αν ήτο ήξερε δριμύς καθήγορος των συγχρόνων του, σε τούτο έφταζαν αυτοί οι ίδιοι που έδωσαν άφορημι στους βαρείς χαρακτηρισμούς του. Ο Ίακωβάτος έβλεπε πάντοτε και' εύθειαν και μέσα στην καρδιά των ανθρώπων. Δεν άνεχόταν ύπηρεσίες και πάντοτε ελεγε στο νου του το καλό όλης της κοινωνίας. Η σκέψη του άγκάλιαζε στα τελευταία του δόλωλη την άνθρωπότητα και πάντα ζητούσε την ήθική της άνυψωση. «Τό ιδανικό μου, γράφει ο ίδιος σε μιá άνέκδοτη έπιστολή του, δεν ύπηρεξεν ο φατριασμός και ή εξουσία, άλλ' ο άδολος πατριωτισμός, ή άναμόρφωση της κοινωνίας και το μεγαλειόν άπάσης της άνθρωπότητος».

«Άλλ' ο Ίακωβάτος δεν άρέστηκε μόνο στην πολεμική φυλλάδογραφία, στην έξιστόρησι των άγωνιών γύρω στην Ένωσι και στην έκθεσι των τραγικών περιπετειών της ζωής του. Πνεύμα εύρύ, με ζωική φαντασία και καρδιά μεγάλη, πουπάλε για όλα τα τιμα και τα ήτηλά. Έγραψε και ποικιλία άλλων έργων, ποχταν άλλη μορφή και περιεχόμενο. Αν ο πεζός λόγος ήταν τό κύριο φραστικό του όργανο, όμως καλλιέργησε και τον έμμετρο λόγο και τη λυρική ποιησι και τό δράμα. Έβγαλε τρεις ποιητικές συλλογές με τους τίτλους: «Η κόρη του Ίερθάς—Κεφαλληνία 1862», «Η Κρητοφιλή και τα τρία Δεμονάθη—Κεφαλληνία 1870» και «Η Άύρα του έρημίτου—Κεφαλληνία 1871». Τελευταία άσχολήθηκε και με τό δράμα κι' έγραψε την «Ένάρετη, δράμα εις πράξεις τρεις — Κεφαλληνία 1888».

«Η κόρη του Ίερθάς» εινε άφιερωμένη στη Μαρία Φάμπρη, Έβραία της Λευκίνας, και τό θέμα της εινε παρμένο από την Παλαιά Διαθήκη. Πρέπει να τονίσουμε πως ο Ίακωβάτος, παρ' όλη την έπαναστατικότητα των πολιτικών του άρχών, παρέμεινε κατά βάθος ένας άνθρωπος πίστεως, ένας άληθινός Χριστιανός, ένας φιλόθεος και φιλακόλυθος, ο' όλη τη σημασία της λέξεως. Δεν έμελέτησε μόνο τους κλασικούς της αρχαιότητας που γνώριζε κατά βάθος κι' ίδίως τον Αριστοτέλη. Όπως λίγοι, ελεχν έγκύψει και στη μελέτη της Παλαιάς και Νέας Γραφής κι' άλλων εκκλησιαστικών συγγραφέων. Τα έργα του, τόσο τα ιστορικά, όσο και τα πολιτικά, εινε γεμάτα από ρητά των ιερών βιβλίων και των πατέρων της Έκκλησίας. Ακόμη και στους λόγους του πάντοτε άνέφερε τους δυνατούς κι' άποφθεγματικούς άφορισμούς του Έκκλησιαστή, τους στίχους του Δαυίδ και του Ίερεμία την καρτερική σοφία. Ήταν τόνή ή γνώμι του γύρω στα θερηκευτικά ζητήματα, ύστε κι' άλλωληρο βιβλιο συνέγραψε με θέμα «Τά Γενέθλια των Έβραίων—Κεφαλληνία 1870», όπου άνέπτυξε τό σχετικα με τη έρηκεία, τη νομοθεσία και τον πολιτισμό των Ισραηλιτών. Ένώ ο Ίακωβος Πολυλάς για κομματικούς λόγους έρέθιζε τους Κερκυραίους ενάντια στους Έβραίους κι' έγραψε λιθέλλους ενάντιον τους στην «Αναγέννησι» και δημηγορούσε στη Βουλή και ζητούσε την απέκασί τους — απεναντίας ο Ίακωβάτος μίλησε με συμπάθεια για τους Έβραίους και στις φλυαρίες και στα ψεύδη του Πολυλά άπάντησε με άξιοπρέπεια κι' εκτίμησι για τις άρετές και τον άνθρωπισμό τους. Την άγάτη του προς την κατηρημένη φυλή διαδήλωσε και στην πρώτη ποιητική συλλογή του, όπου με βαθύτατο έρηκευτικό άίσθημα και ποιητικώτατη γλώσσα άναπαράστησε τη θυσία της κόρης του Ίερθάς. Οι στίχοι του Χορού των Άγγέλων για την εποχή που γράφτηκαν, μπορούν να σταθούν σαν ύπόδειγμα ύφους και στιχουργικής άριότητος:

Α' ΧΟΡΟΣ ΑΓΓΕΛΩΝ
 σιής κόρης τό στήθη
 μιάν αύρα γλυκειά.

Τερπνό άεράκι,
 σν φύσα λιγάκι

Τη Ολίβι της σέβου
 και τ' άρωμα χύσε

άδής και σμόνας
 να γιάνη ή καρδιά.

Β' ΧΟΡΟΣ ΑΓΓΕΛΩΝ

Άδυή κι' ανατέλλεις
 και ρόδα μās στέλλεις
 στους κάμπους, στá δάση
 με γέλια, χαρές,

Σν γλήγορα φέξε
 την κόρη μας τέρψε
 με άνθη, λουλούδια
 με πάχνες, όδροσιές.

ΟΙ ΔΥΟ ΧΟΡΟΙ

Πουλάκια τρεχάτε
 που γύρω πετάτε,
 έδώ στην παρθένα,
 έλάτε σιγά

και σν' άνθη καθήσιτε
 φαιδρά κελαιδίσιτε
 τα κάλλη της νεότης,
 που φεύγουν γοργά.

Οι στίχοι αυτοί, γραμμένοι στα 1862 κι' έπηρεασμένοι από την ποιησι του Σολωμού της δεύτερης περιόδου, δείχνουν τον Ίακωβάτο και δημοτικιστη πρώτης δυνάμειος και ποιητή μιās άνώτερης μορφας. Πόσοι συγχρόνοι του ποιηται θα μποροΐσαν να γράψουν στίχους, σαν τους παραπάνω; Και μολαταύτα, ή πρώτη εκείνη συλλογή του μόλις εινε γνωστή. Η σχολή των Άθηνών δεν άνινε τίποτε ν' άνθισα ελληνικό, κανένα ποιητή της προκοπής δεν υιοθέτησε.

Άλλά μηπως κι' ή δεύτερη ποιητική συλλογή του εινε ζωότερη από την πρώτη; Άλεξαντίας στην «Κρητοφιλή», ποιχει για θέμα την ήρωική ιστορία μιās Κρητικοποΐδας, θέμα που πραγματεύτηκε κι' ο Σολωμός στον «Κρητικό» του κι' ύστερα ο Μαζουράς στον «Όγεκι» του, ο Ίακωβάτος προοδευσι στην ποιητική διατύπωση και στη λυρική άνάπτυξη. Τα πολιτικά παθήματα του δινουν άφορημι ν' άφιερωση πολλούς στίχους στην ζήνισι που σημειώθηκε με την Ένωσι κι' ένα του ποιήμα φέρει τον τίτλο ο «Έξο Ριζοσπάστης» κι' άλλο εινε άφιερωμένο στο αύτο του Ναθαναήλ Δομενεγιάν, που σκοτώθηκε στην Ήπειρο στó 1854. ΕΤΣΙ Η ΠΟΙΗΣΙ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒΑΤΟΥ ΣΥΜΒΑΛΙΖΕΙ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΡΑΣΙ ΤΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΙ ΤΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ. Εινε κι' αυτή προσωπική κι' έχει για θέμα τα συναισθηματα που του γέννησεν ή πολιτική τραγωδία του.

«Η Χρυσάνθη Ηλία Ζερβού Ίακωβάτου, τό γένος Σολωμού, ή πιστή και άφορισμένη σύζυγος του Μάρτυρος τών Άντικυθών, ή Πηνελόπη και Ήγερία του.

Και τούτο καταφαίνεται σαφέστερα στην τελευταία κι' άξιολογότερη συλλογή του, στη «Άύρα του Έρημίτου», όπου ο Ίακωβάτος με ποιητική έξαρσι διηγείται τον άντικτυπο ποχταν στην ψυχή του και στη φαντασία του τα πολιτικά και βιοτικά του μαρτύρια. Προλογίζοντας τη συλλογή αυτή γράφει: «Τά άλλεπάλληλα δυστυχήματα, τα όποια άδικάποως κατασπαράσσουν την ούδέποτε γλυκανθείσαν καρδιαν μου και εις τα όποια πρωταγωνιστεί ή άδικια και ή μοχθηρία του κόσμου, με κατέστησαν πρό πολλού άσχετον προς τους άνθρώπους και δυσπρόσιτον προς τους φίλους. Μή φανεί λοιπόν παράξενον, ότι και πάλιν τραγωδία, διότι ή θείσι μου έχει και τι άνώτερον της τραγωδίας. Εις τα άσματά μου επικρατεί μάλλον τό έρεμνικό ύφος. Άνήθ πολυπαθής και άδικως θυσιασθείς, έκλινα συνήθως προς ό ελδος εκείνο, εις τό όποιον έτρείθη και άπας ό βίος μου. Η πένημος μονοική εινε ή μελωδική έξάμισις των στεναγμών και των πόνων της ψυχής μου» (σελ. ε').

«Η συλλογή περιλαμβάνει 150 σελίδες κι' ή ποικιλία των τραγουδιών που περικλείνει δείχνει πόσο πλατύ κόσμο άγκάλιαζε ή διάδραση του. Η πολιτική των χρόνων του μεταφέρεται στην ποιησι κι' έτσι τα δυνατότερα συνθήματα της συλλογής εινε άφιερωμένα σε διάφορα περιστατικά. «Ο Φονιάς της Πατρίδας», ποιήμα 30 σελίδων, έχει ως θέμα τον ίδιο τον Δημήτριο Καρούσο, τον ήρωα της δεκακαλιπής, και τις τύψεις του, ύστερα από την Ένωσι. Άλλα τραγουδια έχουν ειδωλλιακό χαρακτήρα, άλλα έλεγειακό, όπως εκείνα που γράφει στο θάνατο των παιδιών του, κι' άλλα εινε καθαρός λυρικός. Γενικώς όλα στρέφονται σε προσωπικά γεγονότα της ζωής του. Με γλώσσα περικτεχη, με σφοδρότητα πάθος και κινητικότητα συναισθημάτων, ο ποιητής τραγουδει και πάλιν τό δράμα των Άντικυθών:

«Μουν πουλί ζευγαρωτό,
 ελα πουλάκια στη φωλή:
 άλλα μού πήξαν τα πουλά,
 το καλό ταίρι, τό γλυκό.

Τώρα γυρίζω στην έμια
 και θήνους πάντα κελαιδώ.
 Όμιένα! τ' άχαρο πουλί
 άλλοτε τ' άνθη κι' ή όδροσιές

ΙΣΤΟΡΙΕΣ φαντασμάτων υπάρχουν πολλές, άλλ' άσφαλώς δέν μπορεί νά πη κανείς μέ δετικότητά ότι εινε όλες άληθινές.

Ίδού όμως μερικά σχετικά γεγονότα, έξαχρωσμένα και βεβαιωμένα από έπιστημονικά άναμφισβήτητου πιστεύου:

Στήν Βολωνία, σ' ένα σπίτι της οδού Καλών Τεχνών, ζούσε πρό όλίγων ετών ή οικογένεια του έμπλουτου Πέτρου Ρομανιόλι, άποτελουμένη από τόν πατέρα, τή μητέρα και τρεις κόρες. Έξαφνα ο πατέρας πέθανε.

Έπειτα από ένα μήνα, μετά Κυριακή πρωί, ή κυρία Ρομανιόλι κι' ή τρεις κόρες της έτοιμαζόντουσαν νά πάνε στην εκκλησία, όταν έξαφνα άκουσαν πολύ δυνατούς κρότους σ' ένα παράθυρο του σπιτιου, σαν κάποιος νά χτυπούσε άτ' έξω τή γάμιν. Η κυρία Ρομανιόλι έτρεξε άμέσως κι' άνοιξε τή παράθυρο, αλλά κανείς δέν ήταν άτ' έξω.

Ξαφνιασμένες, άλλ' όχι και τρομαγμένες, ή τέσσερες γυναίκες δέν έδωσαν περισσότερη σημασία στό πρόγνμα και πήγαν στην εκκλησία. Όταν όμως γύρισαν, μετά τή λειτουργία, στό σπίτι τους, άκουσαν και πάλι τούς μυστηριώδεις χτύπους στό παράθυρο. Από έκείνη δέ τήν ήμέρα, κάθε πρωί, τήν ίδια ώρα, οι ίδιοι χτύποι στό τζάμι έπαναλαμβανόντουσαν ταχτικά.

Στήν άρχή υπέθεσαν ότι πρόκειται γιά κάποια άσχημη φάρσα και οι πό γενναίοι από τούς γείτονες παραφύλαξαν κάτω από τή παράθυρο μέ ράπαλα στό χέρι, γιά νά τιμωρήσουν τούς φαρσέρ όπως τούς άξιζε.

Τού κάκου όμως... Κανείς δέν φαινόταν κι' οι κρότοι έντοματίζον έξακολουθούσαν, χωρίς νά μπορή κανείς νά καταλάβη από πού προερχόντουσαν. Τότε, έπειδή ή μέρες περνούσαν κι' οι γείτονες βαρέθηκαν νά παραμονεύουν, τοποθέτησαν γύρω στό τζάμι συρματοπλέγματα κι' έρχονταν άφρονή άμμο κάτω από τή παράθυρο. Οι κρότοι όμως έξακολουθούσαν και πάλι, χωρίς έν τούτοις νά φανή κανένα ίχνος πατήματος έπάνω στό στρώμα της άμμου.

Τότε όλοι άρχισαν πειά νά φοβόνται ότι κάποιο πνεύμα, κάποιο δν ύπερφυσικό χτυπούσε τή παράθυρο. Κάποιος μάλιστα είχε τήν έμπνευση νά μετρήσει τούς ήχους, σύμφωνα μέ τά γράμματα του άλφαβήτου, κι' έτσι σχημάτιση τή όνομα «Πέτρος Ρομανιόλι». Όλοι τότε κατάλαβαν ότι τή πνεύμα του νεκρού πατέρα των Ρομανιόλι χτυπούσε τή παράθυρο του σπιτιου του... Τί ήθελε όμως;... Τί ζητούσε άπ' αυτού δικούς του; Αυτό κανείς δέν μπόρεσε νά τή έξακρίωση...

Στή Ρώμη πάλι συνέθη τελευταία τή εξής παρά-

ήταν γιά μένα χαρές. Τώρα και βράδυ και ταχ κλάμες και πίκρες και φωνές πάντα τή στόμα μου λαλεί.

Θά τή πώ άποκάλυπτα: Ο ποιητής Ίακωβάτος; υπήρξε γιά μένα μιά άποκάλυψη. Η ελλικρινεία των συναισθημάτων και των καταστάσεων που περιγράφει, μού προσένησαν κατάληξι. Δέν εινε — μ' έξαιρεί τόν Βαλαωρίτη — ό μόνος δημοτικιστής ποιητής τών χρόνων του. Εινε κι' ό μόνος ΑΛΛΗΘΙΝΟΣ, που γράφει ότι ΑΙΣΘΑΝΕΤΑΙ, Ο ΜΟΝΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ ΤΟΥ ΕΖΗΣΕ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ. Μέσα στην ψευτιά και τή μεταφραστική άπομίμηση της άρρωστης ρομαντικής έποχης των Παράσχω και των Παπαρηποπουλων, αυτός στέκεται ό μόνος ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ τραγουδιστής. Κι' ός αντίδρασι άκόμη άν τόν πάρει κανείς, πάλι θάχη πολλά νά παρατηρήσει γιά τήν όξύτητα της αντίληψους και τή βαθεία πίστι του στό μέλλον της δημοτικισής.

Αυτός που τόσο ΚΑΘΑΡΕΥΕΙ στην πρόξα του και στους λόγους του, στην ποιήσι του εινε ένας από τούς άγνωτότερους δημοτικιστάς. Μέσα στή γενική κιδήλεια του ασθηματος της έποχης του, αυτός αντίτάσσει τή δική του τήν ελλικρινή συναισθηματικότητα, τή δική του τιμιότητα της καρδιάς. Κανείς ποιητής τών χρόνων του δέν μπορεί νά μετρήθι μέ τόν Ίακωβάτου. Μόνον, άνατρέχοντας στό Σολωμό, θα συναντήσουμε στίχους, σαν τούς παρακάτω του Ζερβού:

Η Αύγουλα προδίνει, σε' άμάξι της σέρνει τού ήλιου τή φώξ. Τό σκότος θά πάγη, ή μέγα θά λάμψη, και γή κι' ούρανος.

Η νύχτα περνάει, τή μαύρο σνοσπάει μαγνάδι όχ τή γή. Και ρόδα χυμένα όραία άνθημένα, μάς φέρνει ή Αύγη.

ΦΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Τό τέλος.

Η κόρησα είδε ένα νέο κορίτσι ποχε κάτω τή ύπερφυσικό άπάνω του....

ΠΟΥ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΕΤΑΙ Η ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

ΤΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ

(Μηνύματα από τή 'Υπερέραν)

κόρησα διηγήθηκε έντρομη τή είδε και τί άκουσε. Η καμαριέρα, μολοντί πολύ ταραγμένη κι' ή ίδια, έν τούτοις της ελπε ότι δέν έπρεπε νά φοβάται μ' έπρόσθεσε ότι πραγματικά ένεμε σ' εκείνο τή δωμάτιο ένα νέο κορίτσι, αλλά έφυγε άτ' τή ξενοδοχείο έν άρα ύγεια.

— Κομηθήτε λοιπόν ήσυχη, κυρία κόρησα, ελπε στην τρομαγμένη άριστοκρατίδα κι' άπεσύρθη άτ' τή δωμάτιο.

Αλλά σέ λίγο τή κουδούνι ξαναχτύπησε έπανελημμένος.

Η καμαριέρα έτρεξε πάλι μέσα και βρήκε τή κόρησα πώ τρομαγμένη από πρίν.

Η ότασία είχε παρουσιαστεί και πάλι στην κόρησα και της είχε πει τά ίδια λόγια.

Η κόρησα δέν ήθελε πειά μέ κανένα τρόπο νά μείνη στό δωμάτιο αυτό και ζήτησε νά της έτοιμάσουν έν' άλλο. Έκει μπόρεσε τέλος νά κοιμηθι, αλλά τή άλλο πρωί μόλις ζήτησε, έπρεσασμένη φοβερά από τή νυχτερινή ότασία, πήγε στην άστυνομία, διηγήθηκε όσα είδε και άκουσε κι' έπέμενε νά γίνον άνακρισεις σχετικά μέ τήν τύχη της νέας πού είχε μείνει πρίν άτ' αυτήν στό ξενοδοχείο.

Πράγματι, ή άστυνομία ένήρησε άνακρισεις κι' έτσι άπεκαλύφθη ένα φρικώδες έγκλημα. Η νέα πού έμενε πρίν από τήν κόρησα στό δωμάτιο έμεινου τού ξενοδοχείου, ήταν κόρη ενός Αμερικανού πολεμοκατομυριού. Μιά νύχτα λοιπόν, τήν ώρα πού κοιμόταν, τή σκότωσε γιά νά τήν κλέψη ένα από τά γκαρσόνια τού ξενοδοχείου και κατότιν, βοηθούμενο από τήν καμαριέρα, κοιμάτισε τή πτώμα και τή πέταξε στόν Τίβερι. Ύστερα οι δύο συνένοχοι, άφου έξαφάνισαν κάθε ίχνος τού έγκλημάτος των, μακάστηκαν τά χρέματα και τά κοσμήματα της Αμερικανίδος και δήλωσαν στή διεύθυνση τού ξενοδοχείου ότι ή κείνη έφυγε τή πρωί πολύ νωρίς, πηγαινοντας γιά τή Παρίσι.

Η ένοχη καμαριέρα ήταν ή ίδια πού είχε φωνάξει τή νύχτα ή κόρησα. Μόλις άρχισαν λοιπόν νά τή άνακρίνουν, ταράχτηκε, τάχασε κι' έτσι προσόθηκε μόνη της, προδίδοντας συγχρόνως και τόν συνένοχο της. Έτσι τή φάντασμα της σκοτωμένης άποκάλυψε τή προμερδ αυτό έγκλημα, πού δέν τή ήξερε κανείς άλλος έκτός από τούς δύο κακούργους.

Κάτι πού άποδεικνύει έπίσης άναμφισβήτητά τήν ύπαρξη των πνευμάτων, συνέθη και στόν μεγάλο Ίταλό ποιητή Γαβριήλ Ντ' Άννοντιο. Άλλ' άς άφήσουμε τόν ίδιο τόν ποιητή νά μής τή διηγήθι.

Δέν εινε και πολύς καιρός πού ό Ντ' Άννοντιο έστειλε στή διεύθυνση ενός μεγάλου εργοστασίου πλάνων τήν εξής έπιστολή, συνταγμένη μέ τή συνθητισμένο λομπάδες ύφος του:

«Άγαπτιοί μου συνάδελφοι! Χτες τή βράδυ παρέαθα ένα πιάνο από τή εργοστασίο σας. Ένα μεγάλο πιάνο από έθελιο. Τό τοποθέτησα σ' ένα σαλόνι της έπαυλάς μου, μέ έξαφνα, τή στιγμή πού χτυπούσε ή καμπάνα της γειτονικής μου εκκλησίας γιά τόν έσπερινο, τή πιάνο άρχισε ν' αναδίνι μόνο του τόσο δυνατούς ήχους, όστε σκέπασαν τούς ήχους της καμπάνας και άκουγόντουσαν μόνο αυτό. Η άλήθεια εινε πώς τρώμαθα έξαιρετικά, γιαντί δέν μποροθα νά καταλάβω τή συνέδειαν. Και ή ταρχή μου έγινε έκδομα πού μεγάλη, όταν τήν ίδια στιγμή είδα τή φάντασμα τού μεγάλου συνθέτου και πιαστέ φράντζ Λιστ νά στέκεται μπροστά στό πιάνο και νά έγυλιζε τά φιλνισόνια πλήκτρα μέ τά μακρούς κι' άλλα χέρια του!... Έτσι έβγαιναν από τά πλήκτρα ύπερκόσμοι ήχου, ένα είδος ρυθμικής θύελλας. Θείοι και μυστικοί ήχοι, θεία όπασιότι!... Δέν μπορεται νά λοχυρισθι ότι πρόκειται περί παρασθησής της ποιητικής μου φαντασίας, γιαντί και δύο φίλοι μου, τούς όποιους φιλοέγω, βρίσκόντουσαν μαζί μου έκείνη τή στιγμή κι' άκουσαν κι' αυτοί τήν άποκοσμη μουσική και είδαν τόν μεγάλο καλλιτέχνη!... «Άς ύπερηφανεύεστε λοιπόν, άγαπτιέμοι μου συνάδελφοι!... Τό πιάνο πού μού στέλλατε, τή έργον τών χεριών σας και της θιανόνας σας τή άγγισον τά θεία χέρια τού Λιστ, τού θαυμάσιου Λιστ!... > Ύπαρχει λοιπόν ψυχή!... ΓΑΒΡΙΗΛ ΝΤ' ΑΝΝΟΝΤΙΟ»